

Dosarul nr. 3ra-545/22
2-21002154-01-3ra-12052022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani (jud. L. Holevițaia)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Negru)

ÎNCHEIERE

29 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de Serviciul Fiscal de Stat
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată a
Mariei Cula împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la anularea actului
administrativ individual defavorabil

împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat și menținută hotărârea din
12 august 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani

constată:

La 5 ianuarie 2021, Maria Cula a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la anularea actului administrativ
individual defavorabil.

În motivarea acțiunii a invocat că, dorind să procure un imobil, la 5 septembrie
2017, a încheiat contractul de vânzare-cumpărare a bunului cu nr. cadastral XXXXX
și nr. cadastral XXXXX, pentru care a plătit total suma de 340 000 de euro, deși
actul notarial conținea mențiunea despre plata sumei de 150 000 de euro.

Având în vedere prevederile art. 753 alin. (1) și 764 Cod civil (redacția
anterioară), a evidențiat că prin declarațiile notariale din 5 septembrie 2017 a fost
menționat că nu există alte persoane care ar pretinde la încăperile nelocative, deși la
acea dată deja erau demarate procedurile administrative privind transmiterea bunului
cu nr. cadastral XXXXX (cu suprafața de 3 398,9 m²) și terenul cu nr. cadastral
XXXXX (cu suprafața de 0,8456 ha) din gestiunea Direcției generale pentru
administrarea clădirilor Guvernului RM în gestiunea Procuraturii Generale.

A relatat că după semnarea contractului de vânzare-cumpărare, Instituția
Publică Direcția generală pentru administrarea clădirilor Guvernului RM a

comunicat că încăperile nu pot fi folosite, întrucât întregul imobil și terenul aferent se transmit Procuraturii Generale.

În acest sens, la 15 noiembrie 2017, prin Hotărârea Guvernului nr. 982, au fost transmise cu titlu gratuit, din gestiunea Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului RM în gestiunea Procuraturii Generale bunurile imobile proprietate publică a statului din mun. Chișinău str. Ștefan cel Mare și Sfânt 73: construcția cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 3 398,9 m² și terenul aferent cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,8456 ha.

A precizat că bunurile ce au făcut obiectul contractului de vânzare-cumpărare sunt încorporate în construcția cu nr. cadastral XXXXX ce este proprietate publică a statului (care prin natura lor sunt imprescriptibile, insesizabile și inalienabile).

Reieșind din prevederile art. 768 Cod civil (redacția anterioară), a remarcat că evicțiunea constă fie în pierderea proprietății lucrului (în total sau în parte), fie în tulburarea cumpărătorului în exercitarea prerogativelor sale de proprietar.

Niciuna din aceste obligații nu au fost îndeplinite, motiv pentru care dânsa a depus cerere de chemare în judecată privind rezoluțiunea contractului, iar prin hotărârea din 4 septembrie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, a fost rezoluționat contractul, dânsa ipso facto pierzându-și calitatea de proprietar asupra bunurilor cu nr. cadastral XXXXX și nr. cadastral XXXXX.

Așadar, la avizele de plată a impozitului pe bunurile imobiliare, dânsa a informat autoritatea pârâtă că contractele de vânzare-cumpărare au fost desfăcute prin hotărâre judecătorească, astfel că dânsa și-a pierdut dreptul de administrare a bunurilor cu nr. cadastral XXXXX și nr. cadastral XXXXX, neavând obligația de plată.

La 17 noiembrie 2020, pârâtul a emis actul administrativ individual defavorabil, sub formă de hotărâre cu seria AH nr. 0023682 (emisă de Direcția generală administrare fiscală arierate a Serviciului Fiscal de Stat), prin care a dispus executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului Maria Cula.

A afirmat reclamanta că despre actul emis a fost informată prin notificarea din 17 noiembrie 2020, în care s-a pus în vedere despre dreptul de a contesta actul emis, precum și executarea la modul practic a hotărârii pentru data de 10 decembrie 2020, ora 10:00-11:00 privind aplicarea sechestrului pe bunurile ce îi aparțin.

La 26 noiembrie 2020, dânsa a depus cerere prealabilă cu privire la anularea actului administrativ, hotărârea seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 emisă de Direcția generală administrare fiscală arierate a Serviciului Fiscal de Stat privind executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului Maria Cula.

La fel, la 26 noiembrie 2020, dânsa a depus cerere de anularea a hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 emisă de Direcția generală administrare fiscală arierate a Serviciului Fiscal de Stat privind executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului Maria Cula.

Având în vedere prevederile art. 167 Cod administrativ, a indicat reclamanta că în termenul legal nu a primit nicio notificare cu privire la cererea prealabilă depusă.

A mai notat că, deoarece prin actul contestat, hotărârea seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020, emis de autoritatea publică a fost dispusă executarea silită și

imediată a obligației fiscale, în această privință actul produce efecte prejudiciabile, în condițiile în care dânsei, în lipsa calității de proprietar, îi sunt impuse obligații de plată care sunt contestabile.

Astfel, menținerea în continuare a hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 duce spre cauzarea unor prejudicii ireparabile, iar sursa generatoare fiind executarea în continuare a actului administrativ individual defavorabil.

Și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 206, 211-212 Cod administrativ.

A solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, anularea integrală a hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 emisă de Direcția generală administrare fiscală arierate a Serviciului Fiscal de Stat privind executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului Maria Cula.

La 5 iulie 2021, Maria Cula, reprezentată de avocatul Oleg Tănase a depus cerere de concretizare a acțiunii, prin care a solicitat anularea integrală a deciziei nr. 254 din 10 decembrie 2020 de soluționare a cererii prealabile și a hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 emisă de Direcția generală administrare fiscală arierate a Serviciului Fiscal de Stat privind executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului Maria Cula.

Prin hotărârea din 12 august 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost anulat actul administrativ individual defavorabil - hotărârea seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 și decizia adoptată în procedura prealabilă - decizia nr. 254 din 10 decembrie 2020, ambele emise de Serviciul Fiscal de Stat.

La 1 septembrie 2021, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) Cod administrativ, Serviciul Fiscal de Stat a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 19 noiembrie 2021, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) Cod administrativ, a fost prezentată motivarea apelului.

Prin decizia din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat și menținută hotărârea din 12 august 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani.

În consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut că Serviciul Fiscal de Stat la emiterea hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020, cât și în cadrul examinării cererii prealabile, nu și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat potrivit Codului fiscal, or potrivit materialelor cauzei se atestă că pârâtul/apelant nu a ținut cont de faptul că reclamanta/intimată Maria Cula, în calitate de cumpărător nu a obținut dreptul de proprietate asupra imobilului procurat cu numărul cadastral XXXXX și numărul cadastral XXXXX, și anume, nu a avut dreptul de posesie, folosință și dispoziție asupra imobilelor menționate, fapt ce a fost stabilit printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Prima instanță și instanța de apel au stabilit că din conținutul hotărârii motivate din 4 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, rezultă că vânzătorul nu și-a onorat obligația de a preda bunul imobil - numărul cadastral XXXXX și numărul cadastral XXXXX, fără vicii de natură juridică, iar Maria Cula

nu a primit încăperile cumpărate în baza contractelor de vânzare-cumpărare din 5 septembrie 2017.

Prin urmare, desființarea retroactivă pe cale judecătorească a contractelor de vânzare-cumpărare a imobilelor cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX, instanța a aplicat principiul restitutio in integrum, dispunând aducerea părților în situația existentă până la încheierea respectivelor contracte de vânzare-cumpărare.

Totodată, a fost constatat că, după semnarea contractelor de vânzare-cumpărare din 5 septembrie 2017, la 15 noiembrie 2017, prin Hotărârea Guvernului nr. 982, au fost transmise cu titlu gratuit, din gestiunea Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului RM în gestiunea Procuraturii Generale bunurile imobile, proprietate publică a statului, amplasate în mun. Chișinău bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 73: construcția nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 3 398,9 m², teren aferent nr. cadastral XXXXX suprafața de 0,8456 ha.

La fel, prima instanță și instanța de apel au considerat că urmează a fi respins argumentul invocat de Serviciul Fiscal de Stat în sensul că dreptul de proprietate a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile, deoarece actul juridic, în temeiul căruia reclamanta/intimata figurează în Registrul bunurilor imobile ca proprietar, este un act juridic viciat, care a fost desființat retroactiv de către instanța de judecată, prin urmare, acesta nu este generator de drepturi și obligații, iar Statul nu poate să perceapă impozite din contul Mariei Cula, întrucât ultima nu a beneficiat de atributele dreptului de proprietate asupra respectivelor imobile – nu le-a posedat, nu le-a folosit și nu și-a realizat dreptul de dispoziție asupra lor.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au menționat că din conținutul deciziei adoptată în procedura prealabilă nr. 254 din 10 decembrie 2020, urmează că Serviciul Fiscal de Stat a respins cererea prealabilă pe motive formale și anume că Maria Cula nu a prezentat probe în susținerea poziției sale, fapt ce contravine materialelor cauzei, or se atestă cu certitudine că Maria Cula la cererea prealabilă privind contestarea hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020 a anexat hotărârea din 4 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, fapt ce rezultă că activitatea administrativă desfășurată de către organul fiscal nu este bazată pe probe, așa cum prevede art. 78 Cod administrativ, dar pe un formalism excesiv, nefiind conformă prevederilor art. 21 Cod administrativ.

La 4 martie 2022, Serviciul Fiscal de Stat a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii de respingere a cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

La 6 mai 2022, Serviciul Fiscal de Stat a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii de respingere a cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o neîntemeiată și ilegală prin faptul că a fost emisă cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, nefiind luate în considerație probele administrate de către Serviciul Fiscal de Stat la materialele cauzei.

A remarcat că potrivit informației prezentate de către ASP, Departamentul Cadastru, la data emiterii hotărârii seria AH nr. 0023682 din 17 noiembrie 2020, înregistra dreptul de proprietate al bunurilor imobile cu nr. cadastral XXXXX și XXXXX contribuabilul Maria Cula, prin urmare, anume proprietarul de drept al bunurilor imobile are obligația la plata impozitelor.

Având în vedere prevederile art. 281 alin. (2) Cod fiscal și art. 510 alin. (2) (art. 321 redacția veche) Cod civil, a evidențiat că Maria Cula a dobândit dreptul de proprietate la 7 septembrie 2017, iar alte înscrisuri/notări cu privire la dreptul de proprietate nu au fost înregistrate în Registrul bunurilor imobile deținut de Departamentul Cadastru.

Prin urmare, intimata Maria Cula este subiect al impunerii pentru plata impozitului pe bunurile imobile cu nr. cadastral XXXXX și nr. cadastral XXXXX și poartă răspundere întru onorarea obligațiilor fiscale admise față de bugetul public național.

La fel, a relatat că la 13 mai 2018, în privința intimatei Maria Cula, în calitate de subiect al impunerii cu impozit pentru bunuri imobile deținut cu drept de proprietate, de către Direcția colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul Primăriei municipiului Chișinău a fost întocmit avizul de plată nr. 0130413214 pentru plata impozitului pentru bunurile imobile dobândite până la 30 iunie 2018.

A accentuat că în avizul de plată (clasificația economică 113240 „Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice - cetățeni din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare”), în tabelul cu privire la informația privind obiectul impunerii și cota impozitului, se regăsesc și bunurile imobile cu nr. cadastrale XXXXX și XXXXX (bunurile vizate în speță).

Avizul de plată a fost achitat integral în mărime de 11 725,71 de lei de către Maria Cula la data de 21 iunie 2018, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 34559376 (destinația plății - impozit pe imobil).

Astfel, nu este clar, fiind lezat dreptul de proprietate asupra bunurilor vizate în speță de către Maria Cula, dat fiind faptul că pentru perioada anului 2018 a achitat impozitul pentru bunurile imobile, deși era în cunoștință de cauză că bunurile nominalizate erau deja transmise către Procuratura Generală a RM, iar pentru perioada 2019 - 2020 refuză să efectueze plata din motivele invocate.

Totodată, a considerat că poziția instanței de judecată este una distorsionată, or nu ar fi logic argumentul instanței precum că Serviciul Fiscal de Stat, ca reprezentant al statului, nu poate să perceapă impozite de la intimată pe motiv că aceasta nu s-ar fi folosit de bunurile imobile, întrucât legislația în vigoare expres prevede cine sunt subiecții impozitării, precum și care sunt drepturile și obligațiile acestora.

De asemenea, nu este clar cum instanța de fond a stabilit că Maria Cula nu a intrat în posesia și folosința bunurilor imobile, or ultima nu a prezentat careva acte confirmative în sensul dat, iar potrivit Registrului bunurilor imobile, unicul proprietar la momentul actual fiind Maria Cula.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 16 februarie 2022, în ședință publică.

Din materialele dosarului rezultă că la 4 martie 2022, Serviciul Fiscal de Stat a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 188-189).

Tot actele cauzei atestă că decizia motivată din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentului, prin intermediul oficiului poștal, la 14 aprilie 2022, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 194).

Se mai constată că la 6 mai 2022, Serviciul Fiscal de Stat a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 196-201).

Astfel, recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat împotriva deciziei din 16 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău este în termen.

La 16 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, Maria Cula, reprezentată de avocatul Oleg Tănase a depus referință, prin care a solicitat ca recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat să fie declarat inadmisibil.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) Cod administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu